

273. Valsta, Österhaninge sn, Sotholms hd.

Pl. 234.

Litteratur: D 8vo 7. — Ransakningarna 1667—84; G. Stephens, Old Northern Runic Monuments 2 (1867—68), s. 779; G. Upmark, Sotholms härad 1, s. 38 f.; S. Boije, Anteckningar (ATA).

Äldre avbildningar: Dybeck a. a.; Stephens a. a. (efter Dybeck); G. Upmark (ATA, efter Dybeck); Brate (ATA).

Runstenen står nu, vänd mot V, i en hage Ö om landsvägen Stockholm—Dalarö, omkring 1 km. S om Berga, straxt S om avtagsvägen till Tjursta, helt nära såväl denna väg som landsvägen.

Valsta by har (enligt Boije) förr legat på en bergbacke i samma dalgång som Tjursta, snett emot detta, S om bäcken. En del har blivit sammanslaget med Sanda och avhyst, en annan del har flyttat ut till den plats där husen nu äro angivna på kartan. Stenen har, enligt Dybeck, ursprungligen stått på Valsta ägor »och låg på gränsen mellan Hvalsta och Sanda gården, nedfallen i ett dike, då han, vid fältens jämnande och omläggning för tjugu år sedan [sålunda omkring 1835], flyttades till sin nuvarande plats å en oupptagen mindre fläck i Sanda östra gärde, vid allmänna vägen mellan Stockholm och Dalarö, samt afvägen till Tjursta, der han nu, brusten i tre stycken, ligger å marken». Den plats, där stenen nu står, är alltså belägen på Sanda ägor, rätt långt från husen i Valsta.

Möjligen är det denna runsten som åsyftas i kyrkoherden Andreas Arvidis förteckning över socknens fornlämningar med den runsten som finnes »i Hvalsta gården».

Ljus gråsten. Höjd 1,18 m., bredd (vid foten) 0,87 m.

Inskrift:

+ **sikni⁵** - + **raisti¹⁰** + **stai¹⁵** - - **t²⁰** + **sirupr²⁵** + **fapur³⁰** **sin** + **siba³⁵** - - **qpur⁴⁰**

Signiu[tr] raisti stai[n a]t Sigrødr, faður sinn, Sibba [bro]ður.

»Signjut reste stenen efter Sigröd, sin fader, Sibbes broder.»

Till läsningen: Icke stungna äro 3 **k**, 32 **i**. 4—5 **ni** äro tydliga. Därefter finnas nedre delen av en rak stav och en svagt böjd stav, vilka tillsammans torde ha bildat ett **u**. Stenytan är sedan skadad genom avflagring, men säkerligen har här funnits ännu en runa, sannolikt **t** (eller möjligen en binderuna av **t** och **r**). Därefter har rundjurets halsslinga korsats av den från höger kommande stjärtslingan. Framför 14 **s** finnes en tydlig rak stav, men denna skall säkerligen icke läsas som **i**, då den står alldeles inpå **s**-runan, utan att det vanliga avståndet mellan runorna är iakttaget; troligen sålunda blott en felristning. 23 är en tydlig binderuna är **æ** och **u**; bst till **u** är ett säkert hugget, långt streck, som dock ej når ända ned till slinglinjen. 27 **a** har bst endast t. v. Av 31 **s** finnes hela mellanstaven bevarad och en del av övre staven. Efter 37 **a** en avflagring, med plats för sk och två runor. 40 har sannolikt varit **o**, men endast övre bst finnes i behåll. De följande tre runorna, 41—43 **pur**, äro något skadade, men fullt säkra. — Dybeck: 1—7 **siknaik**, 37—43 **..n..r**. — Boije: **siknaik**, - **roþur**. — Brate: **sikna--**, - **roþur**.

Inskriftens tre namn ha samma förled, *Sig-*; *Sibbi* är en kortform för *Sigbiorn*, se Sö 183. **sirupr** återger säkerligen ett *Sigrødr*, med bortfall av *g* och övergång av *r > r* efter den palatala vokalen. Det första namnet är möjligen *Signiutr*, ehuru läsningen är mycket oviss. Detta namn är belagt i flera inskrifter: L 204 Danmarks kyrka, L 669 Sävesta, Husby-Sjutolfts sn, L 360 Lovö kyrka, L 269 Hanunda, Hökhuvuds sn (**saihniutr**); jfr även *Signiuti* L 214 Billinge gärde, Danmarks sn. Tänkbart vore också ett kvinnonamn *Signiut*, här liksom i inskriften D II 144 Orkesta kyrka (**sikniot**, nom.). Om namn på *-niutr* se E. Wessén, *Nordiska namnstudier* (1927), s. 108.